

# MUZEJSKI ČASOPIS

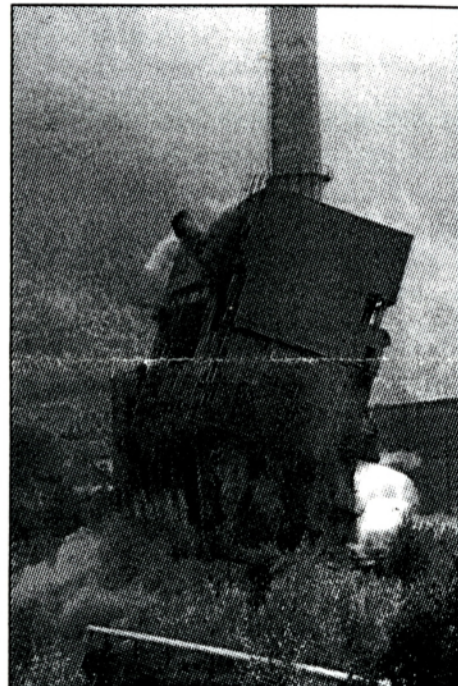
MUZEJSKO DRUŠTVO JESENICE IN GORNJESAVSKI MUZEJ JESENICE,  
ŠTEVILKA 2, LETO XI, 14. SEPTEMBER 2001

**J**esenice in jeseniški muzej zaznamuje železarska tradicija, katere korenine segajo daleč nazaj v zgodovino. Razvoj železarstva so v veliki meri narekovale naravne dasnosti: bogata nahajališča železove rude, obširni gozdovi in vodna sila. Železarstvo je tako v teh krajih prisotno že več kot 2000 let, od razcveta v času romskega imperija preko srednjeveškega železarstva in rudarstva, katerega zibelka je v jeseniškem prostoru Planina pod Golico, do Kranjska ind. družbe in zatona ter preobrazbe železarstva ob koncu 20. stoletja. Čeprav so se v tem dolgem obdobju tu izmenjali mnogi vladarji in različne države, so ljudje delili podobno usodo. Železarstvo jim je dajalo kruh, jih povezovalo, izmenjevali so si dobrine, izkušnje in znanja. Skozi stoletja ustvarjena vezi so se ohranile do danes, ko se s širjenjem zavesti o združenih Evropi ponovno utrujejo.

Ena od oblik podpore tem povezavam so programi čezmejnega sodelovanja. Sredstva programa čezmejnega sodelovanja PHARE so namenjena krepitvi medsebojnega sodelovanja na področju gospodarstva, infrastrukture, varovanja okolja, razvoja kulture in turizma. V lanskem letu je na Jesenicah pričela delovati skupina, ki se ukvarja z razvojnimi možnostmi Planine pod Golico, ki jo sestavljajo predstavniki Občine Jesenice, KS Planina pod Golico, RAGORja in muzeja. Planina pod Golico je zibelka srednjeveškega železarstva, tu so nekdanji rudniki železove rude imenovani Savske jame, tu so tudi čudovita polja narcis, po domače ključavnic, ki se razcvetijo vsako pomlad. Zaradi vseh teh značilnosti postajajo Savske jame spomenik naravne in kulturne dediščine državnega pomena. Podoben značaj imajo tudi nekatera tukajšnja naselja, kjer prav tako zasledimo ostanke železarstva in naravne danosti za razvoj turizma. V želji, da skupno preteklost natančneje raziščemo in poiščemo skupne točke smo poiskali partnerja na avstrijski strani. Podprla nas je Slovenska prosvetna zveza iz Celovca. V januarju 2001 smo na razpis Sklada za male projekte programa Phare prijavili program čezmejnega sodelovanja z naslovom PROMOCIJA TEHNIŠKE DEDIŠČINE. V okviru projekta je bil izdan študijski zvezek Ortenburški rudarski red v katerem smo objavili prepis dokumenta katerega original datira v

14. stoletje in je najstarejši znani zapis pravic in svoboščin rudarjev in železarjev na slovenskem, podeljen Planini pod Golico 24. avgusta 1381. Poleg tega je bil izdelan tudi digitaliziran zvočni zapis pričevanja zadnjih rudarjev, ki so še kopali železovo rudo v Savskih jamah. Da bi pritegnili tudi najmlajše smo v obliki družabne igrice Podkev sreče predstavili postopek od taljenja železove rude do končnega izdelka - podkve. Za označitev Savskih jam z informacijskimi tablami na lokaciji sami so poskrbeli strokovnjaki ZVNKD iz Kranja, ki so obenem izdali tudi promocijsko zloženko. Poleg tega so izdelali tudi strokovne podlage za zaščito območja kot naravnega in kulturnega spomenika. Projekt zaključujemo z gostovanjem razstave Jeseniški plavži-slovensko plavžarstvo 20. stoletja, ki jo odpiramo 1.9.2001 v Šenjanžu v Rožu. Želimo si, da bi to sodelovanje preraslo zastavljene okvire in se zaključilo s skupno turistično potjo, ki bi povezovala kulturne znamenitosti nekdanj železarskih krajev.

Nataša Kokošinek



*V petek 10. avgusta 2001 so ob 17. uri in 40 minut v aglomeraciji nekdanje železarne na Savi zrušili enega največjih železobetonskih objektov. Z rušenjem starih industrijskih objektov se pripravljajo zemljišče za novo poslovno cono. Foto Silvo Kokalj.*

## Razstavn program Muzeja Jesenice v Kosovi graščini na Jesenicah od septembra do decembra 2001

### Četrtek, 6. september 2001:

ob 18. uri je bila otvoritev razstave likovnih del akademskega slikarja Franca Novinca iz Škofje Loke. Razstavo je predstavila umetnostna zgodovinarica Jana Mlakar. V kulturnem programu je nastopila harfistka Bronka Prinčič. Razstava bo odprta do 29. septembra 2001.

### Četrtek, 6. september 2001:

ob 20. uri v prvem nadstropju je bila otvoritev razstave fotografij Jane Božič z naslovom "PODOBE SVETA". Razstavo je pripravilo Fotografsko društvo Jesenice, predstavil pa jo je mojster fotografije Marko Pogačnik. Razstava bo odprta do konca septembra 2001.

### Četrtek, 4. oktober 2001:

kolektivna fotografska razstava z naslovom SLOVENSKE FOTOGRAFINJE. Razstav bo odprta do konca oktobra 2001.

### Četrtek, 8. novembra 2001:

razstava zbirk privatnih zbiralcev, ki jo pripravljata Gornjesavski muzej in Muzejsko društvo Jesenice. Na razstavi bodo predstavljene različne zbirke (etnološki predmeti, stari fotoaparati, stara svetila in drugo). razstava bo odprta do konca novembra 2001.

### Torek 6. november 2001:

likovna razstava Varstveno delovnega centra Škrat z Jesenic. Razstavo pripravljajo Osnovna šola Polde Stražišar in bo v 1. nadstropju Kosove graščine.

### Četrtek, 6. december 2001:

razstava muzejskih replik, ki jih po originalnih arheoloških, etnoloških in drugih najdbah izdelujejo in prodajajo slovenski muzeji. Razstavo je pripravil Velenjski muzej in bo na ogled do konca januarja 2002.

V našem muzeju se iz leta v leto trudimo pripraviti kar se da privlačen dan muzejev. Sad aktivnosti pred štirimi leti je družabna didaktična igrice, ki smo jo sedaj poimenovali **PODKEV SREČE**.

Takrat se mi je porodila ideja (zasnova) s kratkim začetkom za igrice "človek ne jezi se", kjer bodo igralci spoznali kako iz rude dobimo jeklo. Zaradi pomanjkanja časa je začeto realizirala takratna sodelavka našega muzeja zgodovinarica Katja Praprotnik. Napisala je tekst za igralno ploščo z vsemi potrebnimi, ljubimi in manj ljubimi sporočili na igralni plošči. V bližnji sosesčini muzeja na Stari Savi je živel jeseniški slikar, upokojeni učitelj, Jože Dakskofler. Ta je vsebini posameznih postaj dodal novo dimenzijo s prečudovitimi, slikovitimi ilustracijami. Čakali smo dolgo, da smo didaktično in družabno igrice **PODKEV SREČE** lahko izdali v primerni obliki. Po izboru oblikovalca, sta oblikovalca Projektarija predlagala obliko figuric za igranje. Ker so to štiri kovinski valjčki iz medenine, bronca, aluminija in jekla (te je bilo najlažje pripraviti in obdelati v potrebni dimenziji), sem v priloženi brošurici pripravila navodila o igranju in pojasnila kako so izbrane kovine povezane s Savskimi jamami. Na koncu je dodan slovarček manj znanih izrazov, ki jih igralec sreča na igralni plošči. Komur uspe izdelati svoj simbol za srečo - podkev, ima res srečo, toliko večjo, če prispe na cilj prvi. Kocka je črna in lesena skoraj takšna kot je bilo oglje. Te je dobavilo podjetje Masterplast iz Vnanjih Goric, figure pa izdelalo podjetje MPP z Brezij. Spravljene so v plastičnih vrečkah z zračnimi mehurčki, ki se pojavljajo (mehurčki - krogci) tudi na škatli. Škatlo, kjer je spravljena igralna plošča, komplet figuric in brošurica, je natisnilo Embalažno grafično podjetje Šk. Loka. Tisoč kompletov igrice pa smo sestavili in zložili v muzeju.

Zagotovo je pomembna zunanja podoba igrice. Škatla je trikotna, rumena prizma, ki se na vrhu zapira s pokrovom, na njej pa pozoren ogledovalec najde več zanimivih detajlov. Ne nazadnje se domiselnost oblikovalcev odraža tudi v napisu imena igrice, kjer je črko Č zamenjala žareča podkev, kljukico pa nadomeščajo dolge kovaške klešče. Za

jezikovno skladnost pa je poskrbela domačinka rojena v Sv. Križu, nekdanja ravnateljica Osnovne šole T. Čufarja na Jesenicah, slavistka, Mili Ilenič.

Temeljna listina za rudarstvo in razvoj železarstva v naši dolini je zagotovo Ortenburški rudarski red izdan na Jernejevo, 24. 8. 1381. Za rudarje - naseljence Planine nad Jesenicami (kasneje imenovana tudi Rovte, Sv. Križ in Planina pod Golico) ga je izdal Friderik Ortenburški. Slabih 70 let za tem ga je ob menjavi na vladarskem prestolu, na prošnjo domačinov, ponovno potrdil (z overjenim, potrjenim prepisom) Ulrik II. Celjski. Kopijo dokumenta med arhivskim gradivom v muzeju so verjetno priskrbeli naši predhodniki, ob postavitvi stalne železarske in rudarske zbirke v Ruardovi graščini na Stari Savi. V Državnem arhivu v Münchnu hranijo med listinami gospodstva Loka tudi dokument z vsebino rudarskega reda za Kranjsko. Kolikor nam je znano se naslovnica tega dokumenta in verjetno tudi ves dokument do zdaj predstavlja kot prepis Ortenburškega rudarskega reda iz leta 1452. Ko smo ga kot temeljni dokument za zgodovino železarstva, želeli predstaviti v samostojni publikaciji z novjšimi in kvalitetnejšimi kopijami iz nemškega arhiva, prepisom besedila in prevodom, smo odkrili marsikaj novega. Med drugim dejstvo, da je to dokument, ki prinaša vsebino Ortenburškega rudarskega reda v celoti, vendar ni nastal kot prepis leta 1452 ampak ga je najprej leta 1494 prepisal dr. cerkvenega prava Peter Knauer, nekoliko kasneje pa še nepodpisan prepisovalec.

Kako je knjižica Ortenburški rudarski red nastala, je v predgovoru zapisala ravnateljica Gornjesavskega muzeja Jesenice, Nataša Kokošinek.

O nastanku Ortenburškega rudarskega reda je naslovil svoj prispevek zgodovinar Janez Mlinar. V svoji doktorski dizertaciji se je posvetil Celjskim grofom v narativnih virih. Zgodovinar, ki se ukvarja z raziskovanjem srednjega veka, nam je orisal takratne razmere in dogodke, ki so botrovali pri nastanku reda, ocenil njegov pomen in iskal vzroke njegovih kasnejših prepisov, skratka osvetlil zgodovinsko

dogajanje v Zgornjesavski dolini v 15. stoletju. Prispevek je zaključen s seznamom že objavljene literature.

Prepis ali transkripcijo dokumenta, ki je pisan v humanistiki značilni za sredino 16. stoletja, sem z obširnejšo uvodno opombo poleg uredniškega dela pripravila sama. Prevod transkribiranega besedila pa je delo dr. Antona Janka, rednega profesorja na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer na Oddelku za germanske jezike in književnost predava poglavja iz srednjeveške nemške književnosti.

Strokovno ambiciozno zastavljeno in predstavljeno knjižico je oblikovala Tina Praprotnik, ki je z manjšimi, filigranskimi oblikovalskimi spretnostmi na izviren način reševala sicer večplastno zahtevno izdajo knjižice, kjer se glede na pomembnost, zahtevnost in vizualno privlačnost prepleta več nivojev objavljene vsebine. Na naslovnici se na slikovni podlagi listine poleg naslova knjižice (začetne črke se enake tistim iz dokumenta) kot slikovni dodatek pojavlja tudi eksponat s Savskih jam. Obešalo za rudarsko bandero, ki ima na vsaki strani po enega rudarčka s kladivom in pikom. Rudarčka se pojavita še na zadnjem listu knjižice. Tam sta nekoliko povečana in obsijana, tako da njuni podobi mečeta senco. Kaj je ostalo od nekoč obsijanega rudarjenja v Savskih jamah, je razvidno iz hrbtni strani lista, kjer je poleg zahvale še tisto, kar je danes ostalo od vse nekdanje pomebnosti. To je le senca, ki jo z začetimi aktivnostmi želimo ponovno osvetliti. Knjižico, izdano v 1000 izvodih, katere naslovnica je tudi na zloženki Savskih jam, je v 42 listnem obsegu natisnila tiskarna Medium Žirovnica.

Opremljena je s potrebnim edicijskim aparatom, logotipi izdajateljev, sofinancerjev in ne nazadnje z novim logotipom Savskih jam, ki ga je izdelal oblikovalka Beti Poljanšek Koman. Ta se prav tako pojavlja na vseh izdanih promocijskih gradivih. Zagotovo smo se domačini in strokovni sodelavci s pričujočo edicijo primerno izkazali ob 620 letnici nastanka Ortenburškega rudarskega reda.

## PROGRAM MUZEJSKEGA DRUŠTVA JESENICE

od septembra do decembra

20. septembra 2001 ob 19 uri:

Vlado Žvegelj: SPREHOD PO BLEDU

25. oktobra 2001 ob 19 uri:

Janez Gregori: ŽIVALI GALAPAGOSA

22. novembra 2001 ob 19 uri:

Borut Razinger:

VELIKI ZGODOVINSKI DIAMANTI

20. decembra 2001 ob 19 uri:

Zdravko Kovačič: K I D delniška družba, 1868-1945.

Vsi muzejski večeri bodo v dvorani Kosove graščine

(2. nadstropje), Titova 64 na Jesenicah.

Vstop je brezplačen!

Predavanje Muzejskega društva 22. november 2001

Razinger Borut

VELIKI DIAMANTI IN NJIHOVE ZGODBE

Na diapozitivih si bomo kamne ogledovali, obenem pa slišali zanimive zgodbe o šestih velikih, znanih diamantih. Vsak diamant ima namreč svojo zgodbo in nekatere



so prav grozljive, v njih pa srečujemo celo galerijo imen različnih bogov, kraljev, cesarjev, šahov in kanov in njihove žlahte, pa tudi tatov, lopovov, zvitih trgovcev, ljubimcev, preprodajalcev, brusilcev, draguljarjev in bogatašev. Za modri diamant HOPE je dolgo veljalo, da je "prekleti diamant", kar pa k sreči ni bilo tako, saj se je o njem spletlo veliko neresničnih zgodb. O CULLINANU, največjem surovem diamantu na svetu, ki je tehtal kar 3106 karatov (621 gramov), so večinoma znane le zanimive zgodbe o tem, kje so ga našli in kako obrusili, danes pa je 105 brušenih kamnov, izdelanih iz velikega kamna, v lasti angleškega kraljevskega dvora. Diamant ŠAH (88,7 karatov) ima dobesedno napisano zgodovino, saj so na diamantnem kristalu vgravirana tri arabska imena in letnice vladanja njegovih lastnikov, zdaj pa ga lahko vidimo v Kremlju. Zgodba o ORLOVU, velikem diamantu, ki ga je ruski carici Katarini II. podaril njen bivši ljubljenelec grof Orlov, da bi se lahko vrnil k njej na dvor, pa je bolj podobna mehiškimi TV limonadam. KOH-I-NOOR ali po naše Gora luči ima najdaljšo,

najbolj pisano in krvavo zgodovino, saj je prehajal iz rok v roke različnih šahov, radž, sultanov in kanov, dokler ga niso leta 1850 podarili angleški kraljici Viktoriji in ga od takrat lahko zaradi vraževerja, da prinaša nesrečo moškim, nosijo samo ženski člani kraljevske rodbine. REGENT ali Pitt diamant slovi po tem, kako so ga preprodajali in vdolovali v nakit, kraljevske krone, meče in celo v lasno sponko. Uporabili so ga tudi kot polog za dve vojni posojili, dokler ni na srečo končal svoje dolge poti v muzeju v pariškem Louvru.

Razinger Borut

Predavanje Muzejskega društva Jesenice 20. septembra 2001

Žvegelj Vlado

SPREHOD PO BLEDU

Bled. Kako si ljudje predstavljajo kraj kot je Bled? Otoček s cerkvijo sredi jezera, grad na strmi skali, cerkev sv. Martina, Prešernov spomenik, Titovo vilo, pletne, fijakerje, labode...

Vendar Bled ni samo to! Tu se je rodil Blaž Kumerdej, šolski ravnatelj, ki je v času Marije Terezije dosegel, da so v šolah poučevali v slovenskem jeziku in pregovoril A.T.Linharta, da je pričel pisati v slovenskem jeziku (Ta veseli dan ali Matiček se ženi). Fotograf Lergerporec je prvi fotografiral sotesko Vintgar.

Bled pa je znan tudi po turizmu in njegovem začetniku Ardnoldu Rikljiu. S turizmom pa so se ukvarjali tudi domačini. Prvi med njimi je bil blejski župan Anton Vovk pd. Martinovec, lastnik Pošte. Pri njem so se začele ukvarjati s turizmom njegove hčere Jula, Tila in Mara. Kdo ne pozna Grand hotela Toplice, vile Bellevue ali Mon Plaisir?

Se še spomnite stare furmanske gostilne "Pri Petranu", kjer je prenočeval Metternich ali starega hotela Park, kjer se je ustavljal cesar Franc Jožef? Veste, da so se v Keslerjevi vili zbirali pesniki in pisatelji (Oton Župančič, Fran Albreht, Ivan Cankar)? Tu je imela svojo vilo Epos dvorna dama Eleonora Šverluga, tu je bila letna rezidenca Karadjordjevičev. Kakšen pa je Bled danes? Še lahko trdimo, kot je napisal Prešeren: "Ni ga lepšga kraja..."

Žvegelj Vladimir

### POPRAVEK! (na 4. strani)

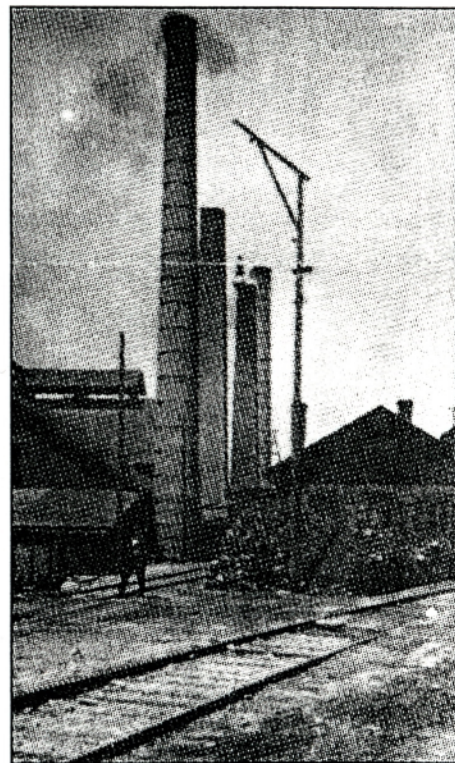
Ker niso bile opravljene avtorske korekture, je prišlo do nekaterih napak v članku DECEMBRA RAZSTAVA LJUBITELJSKEGA ZBIRATELJSTVA Dušana Prešerna na 4. strani. Popravki so naslednji: Razstava bo **8. novembra** (in ne decembra) **2001** kot piše v naslovu, pripravila jo bosta MDJ in **Gornjesavski muzej Jesenice** in ne Gorenjski muzej. Sedež muzeja je na **Prešernovi 45** in ne na Prešernovi 26.

Predavanje Muzejskega društva Jesenice 20. decembra 2001

Kovačič Zdravko

K I D - delniška družba, 1868 do 1945

Ko so eden za drugim propadli stari železarski obrati na Gorenjskem, se je skupina ljubljanskih podjetnikov in finančnikov odločila združiti svoje moči in ustanoviti novo združeno železarsko družbo - Krainische Industrie Gesellschaft (KIG) ali slovensko Krajsko industrijsko družbo (KID).



Nova družba naj bi šla v korak z moderno tehnologijo, ki je takrat doživljala velikanski napredek. V vseh letih so sledili so vzponi in padci, uspehi in neuspehi.

Med velik, pionirski uspeh lahko štejemo proizvodnjo feromangana, ki ga je KID (Krajska industrijska družba) prva v svetu začela proizvajati v večjih količinah, kar je v svetu vse premalo znano dejstvo, saj se Jeseničani s tem ne znajo hvaliti. Težave pa so vedno nastajale zaradi gospodarskih in političnih razmer, ki so bile posebno hude pred izgradnjo nove martinarne po letu 1890, pred in po prvi svetovni vojni do tridesetih let, ko je vodenje KID prevzela družba A&A Westen iz Celja.

V drugi svetovni vojni je KID sicer delala za Nemce, potihoma pa vendarle tudi za nasprotno stran. Leta 1945 je novo nastala država DFJ tovarno zaplenila, ker je bila last sovražnih lastnikov in tako je bilo konec sedemdesetletnega obdobja železarjenja KID na Jesenicah.

Zdravko Kovačič

## IZLET MUZEJSKEGA DRUŠTVA

V prvi polovici junija je naše društvo organiziralo izlet na Notranjsko, kjer smo si ogledali nekaj zgodovinskih, kulturnih in naravnih znamenitosti med Planino in Snežnikom. V Logatcu smo zapustili staro magistralko, zavili proti Rakeku in se v Lazah spustili na Planinsko polje, kjer teče reka Unica. Ob cesti proti Uncu so desno, tik za kamnitim mostom iz 18. stoletja, nad poljem ruševine mogočnega baročnega gradu Hasperg (Hošperk). Razkošni dvorec so ob vzočju starega gradu, ki ga je leta 1511 razdejal katastrofalni potres, po letu 1614 zgradili Eggenbergi, zadnji lastnik pa so bili Windischgraetzi. Žal je bila palača leta 1944 požgana, notranjost izropana, številni poskusi prenove pa do danes niso uspeli. Naša naslednja postaja je bil v mogočnih gozdovih skrit krajinski park Rakov Škocjan - kraška dolinica z vsemi značilnostmi, ki je nastala, ko se je v davni porušil strop velikega podzemnega rova. Cerkniško jezero je s svojimi pojavi dolga stoletja izzivalo, da so o njem veliko napisali. Dobro so ga poznali že v antiki, vendar je pred več kot tristo leti zaslovelo predvsem zaradi natančnega Valvazorjevega opisa in zapletene razlage presihanja. V gostilni sredi vasi Dolenje jezero smo si ogledali veliko reliefno maketo jezera, ki nadvse nazorno prikazuje presihanje, njen soavtor pa je član našega društva g. Marjan Dolinšek. Na poti proti končnemu cilju smo se ustavili v Starem trgu pri Ložu in si ogledali cerkev Sv. Jurija, ki so jo verjetno pozidali kot romansko triladijsko prafarno baziliko in je omenjena že leta 1221. Lokalni zgodovinar in domači župnik nam je v zanimivem predavanju kratko orisal pestro zgodovino Loške doline od prvih poselitev do polpreteklosti. Na skrajnem jugozahodnem robu doline stoji na skalni vzpetini grad Snežnik, ki je verjetno nastal v 11. stoletju, ko so posvetno oblast na tem področju prevzeli oglejski patriarhi, kasneje pa je bil v lasti številnih plemiških družin. Današnja renesančno podoba so mu dali zadnji lastniki Schoenburg-Waldenburgi iz Dresdna. S srcem in veliko denarja je knez Jurij grad zbudil iz dolgoletnega sna, dozidal nadstropje, dva stolpiča in teraso, dvignil obzidje in grad napolnil z dragocenim pohištvo, umetninami, lovskimi trofejami in drugo opremo. Ker je grad med drugo svetovno vojno grajski oskrbnik večje ubranil pred penilci, ga ni doletela žalostna usoda številnih slovenskih gradov in zato lahko še danes občudujemo bogato in predvsem nedotaknjeno dediščino iz časa knezov Schoenburških. V graščinski kompleks spada tudi venec gospodarski poslopj in grajski park, ki ustvarja izjemen kulturno-krajinski prostor, spominjajoč na angleške in francoske dvorce. V eni od pristav je urejena tudi lovska zbirka in polharski muzej in tam smo tudi zaključili strokovni del izleta. Polni novih in lepih vtisov smo se ustavili na turistični kmetiji v Vrhniku pri Ložu, kjer smo ob prijetnem kramljanju izravnali vsak svojo energetske bilanco.



**V A B I L O !**

### DECEMBRA RAZSTAVA LJUBITELJSKEGA ZBIRATELJSTVA

Muzejsko društvo Jesenice bo v sodelovanju z Gorenjskim muzejem Jesenice v decembru v Kosovi graščini pripravilo zanimivo razstavo ljubiteljskega zbirateljstva z zelo različno tematiko in doslej se je prijavilo pet razstavljalcev. Ker imamo na voljo še nekaj prostora, se do 15. oktobra lahko prijavite za sodelovanje na sedež MDJ tj. v Gorenjski muzej Jesenice, Prešernova 26, telefon 5862-582. Potrebujemo samo vaš priimek, ime, naslov in temo, s katero mislite na razstavi sodelovati. Vabljeni!

Dušan Prešeren

### Predavanje Muzejskega društva Jesenice 25. oktobra 2001

Gregori Janez  
**Ž I V A L I  
GALAPAGOSA**



Galapaško otočje sameva v Tihem oceanu ob ekvatorju, tisoč kilometrov zahodno od obal Južne Amerike. Podobno kot Havajski otoki nikoli ni bilo del kopnega. Otočje s površino 8000 kvadratnih kilometrov je vulkanskega nastanka, sestavlja ga 13 večjih otokov ter veliko število otočkov in čeri. Geološko gled je zelo mlado, staro med tri in pet milij let. Devet otokov je še danes vulkani, nekateri so še danes aktivni. Rastline, živali so morale priti tja iz obeh Amerik, so se nato samostojno razvijale. Premagovanje tako velikih razdalj omogočali močni zahodni vetrovi in morskimi tokovi, ki še danes krojijo vreme in druge življenjske pogoje na otočju. Otočje je postalo slavno, ko ga je leta 1835 obiskal Charles Darwin. Več teorije o evoluciji temelji na njegovo opazovanjih tamkajšnjih orjaških želv, imenovanih "galapagos" in ščinkavcev. Danes Galapaško otočje predstavlja največji svetovni "živi laboratorij", ne samo za evolucijske študije, marveč tudi za raziskovanje populacijskih dinamik, ekologije in obnašanja živali.

### IZLET MUZEJSKEGA DRUŠTVA JESENICE 20. oktobra 2001

Cilj izleta je Velenje, kjer bomo obiskali

Namen izdajanja Muzejskega časopisa je za člane Muzejskega društva predvsem ta, da bodo člani MDJ dobili natančne podatke o predavanjih, izletih in drugih prireditvah MDJ. Zato smo prosili predavatelje (ki so vsi člani MDJ) štirih predavanj, ki bodo na sporedu od septembra do decembra 2001, da nam na kratko napišejo nekaj o vsebini svojih predavanj. Upamo, da bo zato na predavanja prišlo precej več poslušalcev kot doslej.

muzej na gradu in v rudniku. Seznanili se bomo z razvojem slovenskih premogovnikov od srede 18. stoletja in so ogledali tudi ostale stalne zbirke in galerije.

Do tja nas bo pot vodila mimo Kamnika čez Črnivec, skozi Gornji Grad, Radmirje in Mozirje do končnega cilja, kar ponuja tudi ogled številnih drugih zgodovinskih, kulturnih in naravnih znamenitosti, od katerih si jih bomo nekaj ogledali. Ko se bomo vračali, smo predvideli tudi postanek v gostišču.

Prijave od 1. do 15. oktobra sprejemamo na telefon 04 584 13 41, kjer bodo na voljo tudi vse ostale informacije. Izvedba izleta je odvisna predvsem od zadostnega števila prijav (45 do 50 ljudi).

Zdravko Kovačič

### IZLET MUZEJSKEGA DRUŠTVA JESENICE 17. novembra 2001

Zaradi različnih težav je spomladi odpadel izlet v Škofjo Loko, zato smo ga prestavili na jesen. Pod vodstvom člana Muzejskega društva Škofja Loka si bomo

## MUZEJSKI ČASOPIS

Ustanovitelj: Muzejsko društvo Jesenice  
Izdaja MDJ in Gornjesavski muzej Jesenice  
Gradivo za izdajo pripravlja Razinger Borut,  
Hrušica 175, tel.: 585 11 10,  
prelom strani Rok MAREŠ

Naslov: Muzejsko društvo Jesenice,  
Prešernova 45, 4270 Jesenice, p.p. 138,  
ž.r.: GB 51530-678-50064.

Naklada 250 izvodov.

Cena: za člane MDJ brezplačno